

تعریف

پوستر به ورقه یا تابلویی اطلاق می‌شود که به‌منظور انتقال صریح، روشن و جالب توجه یک پیام و یا ترویج طرز فکر، ایده یا ارزش خاصی تولید می‌شود.

ویژگی‌های پوستر

از ویژگی‌های بارز پوستر این است که باید توجه بیننده را به خود جلب کند، او را به پیگیری و خواندن آن ترغیب کند و ساختار داشته باشد. به هر شکل، پوستر باید بتواند در انتقال پیام تأثیرگذار باشد. البته هر قدر پوستر ساده‌تر تنظیم شود، تأثیر بیشتری خواهد داشت. پوستر خوب و مؤثر، با توجه به هدف و منظور خاصی تهیه می‌شود؛ پیام‌های روشن و واضح دارد؛ از رنگ‌های زنده و معنی‌دار بهره می‌برد؛ به‌اندازه کافی بزرگ و جالب توجه است.

ابعاد پوستر

پوستر با توجه به موضوع و نوع آن، در ابعاد متفاوتی طراحی می‌شود. البته اندازه‌های استاندارد برای طراحی پوستر، ابعاد ۵۰×۷۰ یا ۷۰×۱۰۰ یا ۷۰×۱۰۰ و به‌صورت عمودی تعریف شده است. گاهی ممکن است متصدیان امر، ابعاد پوسترهای لازم برای نمایشگاه، همایش، کنفرانس و... را از قبل تعریف کرده باشند.

انواع پوستر

پوسترها به‌گونه‌های متنوعی تقسیم می‌شوند، اما در هر حال، توازن، وحدت و حرکت، از عناصر مهم و مشترک در طراحی آن‌هاست. پوسترها را می‌توان به دو نوع «تک‌نظری» و «چندنظری» تقسیم کرد:

الف. پوستر تک‌نظری: ورقه یا تابلویی که روی آن جمله‌ای نوشته شده است که با یک نظر قابل خواندن است؛ بدون آنکه نیازی به توضیح شفاهی داشته باشد. در واقع، درک این پوستر به هوش و معلومات خاصی نیاز ندارد و از طریق حواس به‌راحتی درک می‌شود.

ب: پوستر چندنظری: این پوستر برای جلب توجه، القای ایده و تشویق بیننده به انجام کاری خاص تولید و استفاده می‌شود و مهم‌ترین تفاوت آن با پوستر تک‌نظری نیاز مخاطب به صرف وقت بیشتر برای درک منظور منعکس شده در پوستر است. معمولاً پوستر چندنظری مطالب و تصاویر بسیاری را در خود جای می‌دهد. تصاویر و مطالب ممکن است حالت زنجیرواری به خود بگیرند و بیننده را برای خواندن مطالب و ارتباط بین تصاویر، مدتی در مقابل خود نگه دارند. به‌همین خاطر، ضروری است محل نصب این‌گونه پوسترها اماکنی باشد که امکان توقف بیننده در آن‌ها موجود باشد.

اصول تهیه پوستر

قبل از اینکه بخواهیم پوستر تهیه کنیم، باید به چند سؤال جواب دهیم: هدف از تهیه پوستر چیست؟ گروه هدف در پوستر چه کسانی خواهند بود؟ پوستر در چه مکانی نصب خواهد شد؟ برای چه مدت و در چند نوبت از پوستر استفاده خواهد شد؟ در چه زمانی از پوستر استفاده خواهد شد؟

در نظر گرفتن چند اصل به کارایی بهتر پوستر کمک می‌کند:

● ضروری است تنها یک پیام در پوستر گنجانده شود. پیام‌های

پوستر طراحی یکی از ابزارهای مناسب آموزشی

کلیدواژه‌ها: پوستر، آموزش نوین، تفکر پویا، فناوری آموزشی.

اشاره

طراحی پوسترهای علمی و ارائه آن‌ها در نمایشگاه‌های اختصاصی در راستای آموزش نوین و تفکر پویا حائز اهمیت است. چرا که با پوستر می‌توان محتوای مطالب یک مقاله را به‌صورت مصور یا مصور همراه با نوشتار، به مخاطب نشان داد. این شیوه موجب فراگیری سریع و تأثیر پایدار در ذهن خواهد شد. در این مقاله توضیحاتی درباره پوستر ارائه می‌شود.

سرآغاز

پوستر از دستاوردها و محصولات هنر گرافیک است و در عصر حاضر طراحی و تکنیک چاپ آن پیوسته پیشرفت کرده است. برای مثال، پیدایش تکنیک‌های چاپی، به‌ویژه اختراع «لیتوگرافی» در سال ۱۷۹۶ میلادی به‌وسیله آلواسا سنفلدر آلمانی^۱، انقلابی بزرگ در هنر طراحی پوستر برپا کرد.

تکنیک‌های چاپی باعث شدند تولید شمارگان زیاد پوستر با هزینه کم ممکن شود. به‌ویژه، اختراع لیتوگرافی رنگی یا «کرومولیتوگرافی»^۲ که چاپ پوستر چند رنگ را در تعداد زیاد میسر ساخت، موجب شکوفایی هنر گرافیک در پوستر شد. البته نخستین پوسترهایی که به این شیوه به چاپ رسید سطحی، بازاری و غیرهوشمندانه بود. تنها پس از سال ۱۸۶۷ میلادی با پیدایش پوسترهای ژول شاره، هنر طراحی پوستر به قابلیت بالقوه خویش رسید.

- پوستر لازم است بدیع، جالب و نو باشد. این مطلب شامل کلیه جنبه‌های مربوط به تهیه پوستر، نظیر کلمات، جملات، طرح‌ها و روابط بین عناصر تشکیل دهنده آن می‌شود. به‌طور خلاصه، تهیه کننده باید در پی یافتن موضوعی جدید باشد.
- پوستر را می‌توان تنها به یک نوشته یا تیترا خلاصه کرد؛ این‌گونه نوشته‌ها مدت زیادی در خاطر مخاطب باقی می‌مانند. برای اینکه امکان تثبیت آن‌ها در ذهن بیشتر شود، ضروری است از تصاویری استفاده شود که برای بینندگان سریعاً قابل درک هستند.
- نحوه قرار گرفتن قسمت‌های مختلف پوستر از جمله تیترا و عنوان، از جمله متغیرهایی است که در میزان تأثیر در فراگیری موضوع مورد بحث در پوستر دخالت فراوان دارد. از این‌رو، با توجه به وجود نرم‌افزارهای رایانه‌ای برای طراحی پوستر، ضروری است در چیدمان مناسب قسمت‌های گوناگون پوستر، دقت لازم به عمل آید. لازم به ذکر است، چیدمان پوستر نیز ممکن است مانند ابعاد پوستر، از قبل تعریف و تعیین شده باشد.
- رنگ‌ها همیشه مبین ایده‌ها و احساسات هستند و چنانچه به‌طرز صحیحی از آن‌ها استفاده شود، می‌توانند تأثیر به‌سزایی بر بیننده داشته باشند، بنابراین ضروری است، از آن‌ها تنها برای تزئین استفاده نشود.

ارزشیابی پوستر

- دسته‌بندی انواع پوستر از نظر مطلوبیت و کیفیت آن‌ها، با توجه به نکاتی صورت می‌گیرد که به‌طور اختصار معرفی می‌شوند:
- میزان رعایت سادگی و تازگی موضوع
  - حد صراحت و روشن بودن پیام برای همگان
  - توانایی ایجاد انگیزه در مخاطب
  - قابل درک و فهم بودن
  - نحوه ترکیب رنگ‌ها با یکدیگر
  - نحوه هماهنگی اجزا
- لازم به ذکر است، پوستر را می‌توان برای گروه‌های با سطح درک متفاوت، حتی افراد بی‌سواد و کم‌سواد نیز تهیه کرد.

نتیجه

فناوری آموزشی، ابزارها و روش‌هایی در اختیار دست‌اندرکاران و متولیان تعلیم و تربیت قرار می‌دهد که به حل مشکلات مسائل آموزشی، در راستای آموزش نوین و تفکر پویا کمک بسیاری می‌کنند. در این خصوص، ابزاری مانند پوستر، نقش مهم و مؤثری در جهت فراگیری سریع و پایدار ایفا می‌کنند. امروزه استفاده از این نوع ابزار و روش‌های کمک آموزشی امکان بیشتری دارد، زیرا قابلیت‌های بالفعلی که فناوری آموزشی در اختیار قرار می‌دهد، امکان دسترسی به منابع فراوانی را میسر می‌سازد. مسلماً چنانچه نظام‌های بهره‌گیری از تکنولوژی آموزشی، با توجه به طراحی منظم آموزشی صورت گیرد، نظامی ایجاد خواهد شد شامل هدف‌ها، افراد و وسایلی که به بهترین وجه می‌توانند یادگیری مطلوبی را در فراگیرنده باعث شوند.

* پی‌نوشت

1. Alois Senefelder
2. chromolithography

- زیاد، باعث سردرگمی مخاطب و شلوغی پوستر می‌شود. پوستر باید خلاصه باشد، به این معنی که بتوان آن را در مدت کوتاهی مطالعه کرد. بنابراین، حروف به‌کار رفته باید خوانا و درشت باشند، به‌طوری که بتوان پوستر را از فاصله نسبتاً دور خواند؛ برای رعایت این نکته بهتر است مطلب در یک جمله خلاصه شود.